

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (8 5) 239 6170 / 239 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

**Analitinė apžvalga
23/04**

2023-01-30

**Priverstinio išieškojimo iš darbo užmokesčio,
pensijų ir kitų išmokų reglamentavimas Europos valstybėse**

Darbe pateikiama informacija apie fizinių asmenų įsiskolinimų priverstinio išieškojimo iš darbo užmokesčio, pensijų ir įvairių išmokų tvarką bei sąlygas Europos valstybėse (Airijoje, Estijoje, Čekijoje, Jungtinėje Karalystėje, Latvijoje, Lenkijoje, Nyderlanduose, Prancūzijoje, Suomijoje, Švedijoje ir Vokietijoje). Apžvelgiami išskaitų dydžio ir ribų nustatymo, galimo išieškojimo sąlygų sušvelninimo (išskaitymų sustabdymo, atidėjimo ir kt.), atlygio antstoliams klausimai.

Aptariamose valstybėse taikomi skirtingi leistinių išskaitų dydžio nustatymo modeliai, tačiau visur vienaip ar kitaip užtikrinama tam tikra skolininko apsauga, kad jis galėtų patenkinti bent būtiniausias pragyvenimo reikmes. Airijoje (iš dalies ir Jungtinėje Karalystėje) teismai pagal konkrečias bylos aplinkybes ir skolininko finansinę padėtį nustato apsaugotų nuo išskaitymo jo darbo ir kitų pajamų dydį. Kitose valstybėse šio dydžio nustatymas paprastai detalčiau reglamentuotas teisės aktais. Šis dydis gali būti išreiškiamas konkrečiomis, periodiškai peržiūrimomis, pinigų sumomis (pavyzdžiui, Suomija, Švedija, Vokietija, iš dalies Nyderlandai), apibrėžiamas kaip tam tikra skolininko darbo ir kitų pajamų dalis (pavyzdžiui, Lenkija) ar siejamas su tam tikrais valstybės nustatomais ir keičiamais dydžiais¹ (pavyzdžiui, Čekija, Estija, Latvija). Pažymėtina, kad daugelyje šalių (pavyzdžiui, Čekijoje, Estijoje, Suomijoje, Vokietijoje) pajamų dalis, viršijanti apsaugotas nuo išskaitymo pajamas, irgi negali būti visiškai išskaitoma. Apsaugota skolininko pajamų dalis paprastai didinama, priklausomai nuo jo išlaikomų asmenų skaičiaus. Kita vertus, standartinis apsaugotų pajamų dydis gali būti mažinamas, kai vykdomi specifinio pobūdžio išieškojimai, visų pirma – kai išieškomas išlaidų mokėjimas vaikams (alimentai).

Nors išieškojimas aptariamose valstybėse gali būti nukreipiamas į darbo užmokestį, senatvės pensiją ir daugelį kitų išmokų, tačiau kai kurios socialinės išmokos yra nuo jo apsaugotos. Tai pasakytina, pavyzdžiui, apie socialines išmokas neįgaliesiems, paleidimo iš įkalinimo įstaigų pašalpas, išmokas represuotiems asmenims Estijoje ar slaugos išmokas, priemokas išlaidoms vaikų darželiams sumažinti, išlaidų šilumai ir elektros energijai kompensacijas Lenkijoje. Vokietijoje bent iš dalies nuo išieškojimo apsaugotos ir kai kurios darbo ar su darbine veikla susijusios pajamos, pavyzdžiui, pajamos už viršvalandinį darbą, išmokos už pavojingą darbą ar šventinės premijos.

Tam tikrais atvejais skolas mokantys asmenys gali pretenduoti į nustatytų išskaitymo sąlygų palengvinimą. Pavyzdžiui, Suomijoje mažų pajamų skolininkams gali būti kasmet suteiktos skolos mokėjimo „atostogos“, trunkančios nuo 1 iki 3 mėnesių, o periodiškai išskaitoma suma skolininko prašymu gali būti sumažinta, jeigu jo mokėjimo galimybės žymiai pablogėja dėl didelių išlaidų sveikatos priežiūrai, darbo netekimo ar kitų priežasčių. Švedijoje skolininkas gali prašyti sustabdyti vykdymą, jeigu atsiranda aplinkybių, dėl kurių vykdymas būtų itin apsunkintas arba neįmanomas, pavyzdžiui, skolininkui sunkiai susirgus. Prancūzijoje rimtų finansinių sunkumų turintis skolininkas gali prašyti atidėti skolos mokėjimą iki 2 metų.

¹ Pavyzdžiui, minimalusis mėnesio atlyginimas ar oficialus pragyvenimo minimumas.

Priverstinis skolų išieškojimas paprastai susijęs ir su tam tikro atlygio jį atliekančiam antstoliui mokėjimu bei vykdymo išlaidų atlyginimu. Egzistuoja įvairios antstolių atlygio sistemos, tačiau atlygio dydis dažniausiai yra vienaip ar kitaip susietas su išieškoma suma (už kai kuriuos konkrečius veiksmus vykdymo procese gali būti imamas ir fiksuoto dydžio atlygis). Čekijos Konstitucinis Teismas yra kritiškai įvertinęs reglamentavimą, pagal kurį atlygio antstoliui dydis mechaniškai nustatomas kaip tam tikra išieškotos sumos dalis, neatsižvelgiant į išieškojimo sudėtingumą ir kitas konkrečius atvejo aplinkybes.

Airija

2015 m. civilinės skolos (procedūrų) įstatymas² įtvirtina išieškojimo, vykdant išskaitas iš darbo užmokesčio ir socialinių išmokų, galimybę.

Įstatymo kontekste darbo užmokesčiu laikomos bet kurios asmeniui mokamos sumos – tiek atlyginimas (įskaitant bet kurias premijas, komisinius, užmokestį už viršvalandžius ar kitą pagal darbo ar tarnybos sutartį mokamą papildomą atlygį), tiek ir pensija ar kita panaši su įsidarbinimu susijusi išmoka (įskaitant anuitetus iš ankstesnių darboviečių ir periodines išmokas, mokamas kompensuojant netektas, panaikintas ar sumažintas bet kurias profesines pajamas).

Socialinėmis išmokomis įstatyme vadinamos Socialinės apsaugos ministerijos kas savaitę mokamos gryniosios (po atliktų išskaitymų) išmokos. Jos gali apimti bet kurias 2005 m. Socialinės gerovės konsolidavimo įstatymo³ 39 ir 139 straipsniuose išvardytas socialines išmokas: išmoką mažas pajamas gaunančioms šeimoms, socialinio draudimo išmoka⁴, pašalpą netekus darbo, iki pensijos gaunamą pašalpą (angl. *pre-retirement allowance*), senatvės (neįmokinę) pensiją, aklųjų pensiją, našlių ir našlaičių neįmokines pensijas, subsidiją šeimai, kurioje yra našlys, pašalpą šeimai, kurioje yra tik vienas iš tėvų, ir kt. Vis dėlto, išskaitymai iš socialinių išmokų neapima įvairių pagal įstatymą dėl tam tikrų aplinkybių mokamų minėtų išmokų priedų (pavyzdžiui, už kiekvieną vaiką, vyresniam kaip 80 metų asmeniui ir pan.).

Teismui priėmus išskaitos iš darbo užmokesčio nurodymą (*attachment of earnings order*), skolininko darbdavys įpareigojamas reguliariai ir nustatytu laiku išieškotojui mokėti iš skolininko darbo užmokesčio išskaitytas sumas, atsižvelgiant į teismo sprendime nustatytus normalų išskaitymo dydį (*normal deduction rate*) ir apsaugotą darbo užmokesčio dydį (*protected earnings rate*). Šiuos dydžius teismas nustato, atsižvelgdamas į skolininko pateiktos finansinės būklės deklaracijos (*statement of means*) duomenis. Normalų išskaitymo dydį teismas nustato taip, kad jis neviršytų sumos, kuri reikalinga skolai padengti per teismo požiūriu protingą laiko tarpą. Apsaugotas darbo užmokesčio dydis, po išskaitymo turintis likti skolininkui, negali būti mažesnis nei, atsižvelgus į konkrečias skolininko gyvenimo aplinkybes, reikia jo būtinosioms reikmėms patenkinti. Teismas, priimdamas išskaitos nurodymą, privalo būti įsitikinęs, jog nurodyme nustatytais sąlygomis skolininkui liks pakankamai lėšų jo ir nuo jo priklausomų asmenų išlaikymui. Nurodymo galiojimo laikotarpiu teismas, darbdaviui paprašius, turi nuspręsti, ar tam tikros skolininkui mokamos išmokos yra laikytinos darbo užmokesčiu, kuriam taikomas nurodymas.

Teismui priėmus išskaitymo iš socialinių išmokų nurodymą (*deduction from payments order*), Socialinės apsaugos ministerija yra įpareigojama reguliariai iš skolininkui skirtų socialinių išmokų schemas lėšų išskaityti nurodyme nustatytas sumas ir mokėti jas išieškotojui. Prieš priimdamas tokį nurodymą, teismas privalo įsitikinti, kad, atsižvelgus į konkrečias skolininko gyvenimo sąlygas, nurodymo vykdymo metu jam liks pakankamai lėšų pragyvenimui ir nuo jo priklausomų asmenų išlaikymui. Išskaitymas neturi būti atliekamas, jeigu dėl jo pagal socialinių išmokų schemą skolininko

² *Civil Debt (Procedures) Act 2015*:

<http://www.oireachtas.ie/viewdoc.asp?fn=/documents/bills28/acts/2015/a2815.pdf>

Šis įstatymas taikomas skoloms, kurių dydis yra nuo 500 iki 4 000 EUR.

³ *Social Welfare Consolidation Act 2005*:

<https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/49740/195a2faa4b5a47f5b6ffc7a5c687a752.pdf#page=null>

⁴ Išmokos socialiniu draudimu apdraustiems asmenims apima: neįgalumo išmoką, išmoką gimus vaikui, įvaikinimo išmoką, nedarbo išmoką, išmoką už sužalojimą darbe, slaugytojo išmoką, senatvės (įmokinę) pensiją, invalidumo pensiją, našlių (įmokinę) pensiją, našlaičių (įmokinę) išmoką, maitintojo netekimo subsidiją, našlio (tėvo ar motinos) subsidiją.

gaunamų lėšų suma tampa mažesnė už 2005 m. Socialinės gerovės konsolidavimo įstatymo 4 priedo I dalies 10 punkte nustatytą dydį – 218 EUR (per savaitę).

Nurodymų galiojimo laikotarpiu skolininkas per 10 dienų privalo informuoti išieškotoją, kai deklaruotas darbo užmokestis (arba pagal socialinių išmokų schemą gaunama suma) padidėja 50 EUR ar didesne suma, taip pat kai skolininkas nutraukia bet kurią apmokamą veiklą ar naujai įsidarbina (arba netenka darbo).

Skolininkas, informavęs išieškotoją, gali kreiptis į teismą su prašymu pakeisti galiojantį nurodymą, jei sumažėjus jo darbo užmokesčiui ar gaunamai pagal schemą socialinių išmokų sumai, dėl nurodymo vykdymo jam nelieka pakankamai lėšų pragyventi ir išlaikyti nuo jo priklausomus asmenis. Teismas, išnagrinėjęs prašymą ir skolininko pateiktus finansinius duomenis, gali nurodymo vykdymą laikinai sustabdyti, nurodymą pakeisti arba jį visai panaikinti. Išieškotojas su prašymu pakeisti nurodymo sąlygas gali kreiptis į teismą, jei atitinkamos skolininko pajamos išauga daugiau kaip 50 EUR. Bet kuriuo metu skolininkas gali sumokėti išieškotojui visą neišmokėtą skolos dalį; tada nurodymas nustoja galios.

Teismo nurodymu atliekamą priverstinį skolų išieškojimą vykdo antstoliai, kurie Airijoje vadinami šerifais (*sheriff*, Dublino ir Korko miestuose) arba teismo pasiuntiniais (*court messenger*, kitose vietovėse)⁵. Šerifai yra savarankiškai dirbantys asmenys, o teismo pasiuntiniai yra valstybės tarnautojai, kurių pagrindinė darbo vieta yra apskričių teismai (*circuit courts*). Šerifų atlygio įkainius nustato teisingumo ministro (finansų ministro pritarimu) paskelbtas įsakymas⁶. Jame nustatyti įvairūs fiksuoto atlygio dydžiai ir atlygių, susietų su išieškoma suma, skalė. Šerifui mokamas fiksuoto dydžio (19 EUR) atlygis, kai jis gauna nurodymą vykdyti teismo sprendimą dėl išieškojimo, o atlygis už jo įvykdymą sudaro 5 proc. nuo pirmų išieškotų 5 500 EUR ir 2,5 proc. nuo likusios sumos. Įsakymu taip pat reglamentuojamas išlaidų, kurias šerifai patiria vykdymo metu, atlyginimas.

Čekija

Pagal Civilinio proceso kodekso⁷ 278 straipsnį iš skolininko mėnesinio darbo užmokesčio negali būti išskaityta bazinė dalis (ček. *základní částka*), kuri apskaičiuojama vyriausybės nustatyta tvarka. Vyriausybė tam tikru santykiu (2:3) yra susiejusi bazinės dalies dydį su šalyje patvirtinto asmens pragyvenimo minimumo ir normatyvinių išlaidų būstui suma. Neišskaitoma darbo užmokesčio bazinė dalis dar didinama, jeigu skolininkas turi išlaikomų asmenų (pridedama ¼ už kiekvieną išlaikomą asmenį)⁸.

Nuo 2023 m. asmens pragyvenimo minimumo ir normatyvinių išlaidų būstui suma sudaro 20 457 CZK⁹, taigi, neišskaitoma bazinė dalis yra lygi 2/3 šios sumos arba 13 638 CZK. Ji didinama 3 409,50 CZK už kiekvieną skolininko išlaikomą asmenį¹⁰.

Pagal Civilinio proceso kodekso 279 straipsnį iš skolininko neto darbo užmokesčio, kuris lieka atėmus neišieškoma bazinę dalį, skolos apmokėjimui galima išskaityti trečdalį, o kai tenkinamas prioritetas reikalavimas (reikalavimas mokėti alimentus, atlyginti tyčinėmis nusikalstamomis veikomis padarytą žalą, mokėti mokesčius, grąžinti įvairių socialinių išmokų permokas ir kt.) – du trečdalius. Jeigu neto darbo užmokestis (iš kurio jau atimta bazinė dalis) viršija tam tikrą vyriausybės

⁵ *EU Enforcement Atlas. Ireland*, p. 4:

<https://www.enforcementatlas.eu/wp-content/uploads/2021/07/eu-enforcement-atlas-ireland-report.pdf>

⁶ *Sheriff's Fees and Expenses Order (SI 644/2005)*: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2005/si/644/made/en/print>

⁷ *Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád*: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99#cast6>

⁸ *Nariadení vlády č. 595/2006 Sb. o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)* § 1: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-595/zneni-20230101>

⁹ 1 EUR lygus beveik 24 Čekijos kronoms (CZK).

<https://www.lb.lt/lt/kasdien-skelbiami-euro-ir-uzsienio-valiutu-santykiai-skelbia-europos-centrinis-bankas>

¹⁰ *FINANCE.cz. Dlužníkům zůstane od 1. 1. 2023 více peněz ze mzdy. Vláda schválila zvýšení nezabavitelné částky*: <https://www.finance.cz/544992-zvysemi-nezabavitelne-castky/>

nustatyta tvarka apskaičiuojamą dydį (30 685,5 CZK nuo 2023 m.¹¹), iš šio perviršio gali būti išskaitoma be ribojimų.

Tokiomis pačiomis sąlygomis kaip iš darbo užmokesčio, išieškoma iš ligos ir motinystės išmokų, pensijų, nedarbo, išėitinių išmokų, pajamų kompensacijų, laikinai netekus darbingumo, ir kt.¹²

Pagal Teismo vykdytojų ir vykdymo veiklos įstatymo¹³ 87 straipsnį vykdymo išlaidas sudaro atlygis teismo vykdytojui (antstoliui), antstolio vykdymo metu patirtų išlaidų kompensacija, vykdymui sugaišto laiko kompensacija, atlygis už dokumentų pristatymą ir kai kurie kiti mokėjimai. Į vykdymo išlaidas taip pat įtraukiamas pridėtinės vertės mokestis (20 proc.), jeigu antstolis yra PVM mokėtojas. Vykdymo išlaidas turi apmokėti skolininkas.

Atlygis antstoliui už piniginių sumų išieškojimą, remiantis teisingumo ministro įsakymu¹⁴, apskaičiuojamas kaip tam tikra išieškotos sumos dalis, o jos dydis priklauso nuo išieškotų sumų dydžio. Pavyzdžiui, atlygis už sumos iki 3 000 000 CZK išieškojimą sudaro 15 proc. išieškotos sumos (bet kuriuo atveju ne mažiau kaip 2 000 CZK). Didėjant išieškotoms sumoms, jų procentine dalimi išreikštas atlygis antstoliui nuosekliai mažėja.

Pažymėtina, kad Čekijos Konstitucinis Teismas yra kritiškai įvertinęs reglamentavimą, pagal kurį atlygio antstoliui dydis mechanškai nustatomas kaip tam tikra išieškotos sumos dalis, neatsižvelgiant į išieškojimo sudėtingumą ir kitas konkrečius atvejo aplinkybes. Nors teisinis reglamentavimas pagal Konstitucinio Teismo išreikštą nuomonę nėra pakeistas, ji turi poveikį praktikai – kai kuriais atvejais (ypač, kai išieškojimas nereikalavo didelių antstolio pastangų) skolininko prašymu atlygis antstoliui buvo sumažintas¹⁵.

Estija

Išieškojimas iš pajamų reglamentuojamas Vykdymo proceso kodekse¹⁶. Jame nustatyta, kad iš darbo pajamų negali būti išieškoma, jei jos neviršija nustatyto minimaliojo mėnesio atlyginimo dydžio¹⁷ arba atitinkamos pajamų dalies, nustatytos savaitei ar dienai (132 str. 1 d.).

Įstatyme nustatyta išimtis atvejams, kai vykdomas reikalavimas mokėti alimentus vaikui. Jei išieškojimas iš skolininko kito turto nevisiškai patenkino ar numanoma, kad nevisiškai patenkins išieškotojo reikalavimą mokėti alimentus vaikui, gali būti atliekamas toks išskaitymas, kad skolininkui liktų pajamų dalis, kuri sudarytų 50 proc. nustatyto minimaliojo mėnesio atlyginimo dydžio. Jei iš skolininko išskaitytina pinigų suma, skirta patenkinti reikalavimą mokėti alimentus vaikui, yra mažesnė negu pusė nustatyto minimaliojo mėnesio atlyginimo, gali būti išskaityta iki trečdalis skolininko pajamų (132 str. 1^d d.). Kitais atvejais, kai išieškojimas iš skolininko kito turto nevisiškai patenkina ar numanoma, kad nevisiškai patenkins išieškotojo reikalavimą, gali būti išieškoma iki 20 proc. skolininko pajamų, nesiekiančių nustatyto minimaliojo mėnesio atlyginimo dydžio, tačiau prieš atliekant tokią išskaitą iš pajamų turi būti atimtas Estijos statistikos tarnybos skelbiamas pragyvenimo minimumo dydis ir nuo skolininko priklausomų asmenų išlaikymui skirtos

¹¹ *Ten pat.*

¹² *EU Enforcement Atlas. Czech Republic*, p.36:

<https://www.enforcementatlas.eu/wp-content/uploads/2021/07/eu-enforcement-atlas-czech-republic-report.pdf>

¹³ *Zákon č. 120/2001 Sb. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů:*

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-120/zneni-20230101>

¹⁴ *Výhláška č. 330/2001 Sb. Výhláška Ministerstva spravedlnosti o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem*, § 6:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-330#cast2>

¹⁵ *EU Enforcement Atlas. Czech Republic*, p 46.

¹⁶ *Code of Enforcement Procedure*: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/516092014002/consolide/current>

¹⁷ Vyriausybės nustatytas minimalusis mėnesinis darbo užmokestis sudaro 725 EUR (nuo 2023 m. sausio 1d.).

Minimum Wage Update in Estonia from 01 January 2023:

<https://wageindicator.org/salary/minimum-wage/minimum-wages-news/2023/minimum-wage-update-in-estonia-from-01-january-2023-january-01-2023>

sumos, numatytos Vykdyimo proceso kodekso 132 straipsnio 2 dalyje¹⁸. Iš pajamų, kurios yra mažesnės už Estijos statistikos tarnybos skelbiamą pragyvenimo minimumo dydį, neišskaitoma (132 str. 1² d. – 1³ d.).

Vykdyimo proceso kodekse nustatyta, kad iš pajamų dalies, viršijančios sumą, iš kurios negali būti išieškoma, galima išskaityti 2/3 sumos, atitinkančios ne daugiau kaip 5 minimaliuosius atlyginimus, ir visas pajamas, viršijančias 5 minimaliuosius atlyginimus, jei išskaitoma suma neviršija 2/3 bendros pajamų sumos. Šios ribos netaikomos, kai išieškomas išlaikymas vaikui (132 str. 3 d.).

Išieškant iš pajamų, mokesčiai, įmokos į privalomą pensijų fondą, sveikatos draudimo ir nedarbo draudimo įmokos nėra laikomos pajamomis (130 str. 4 d.).

Negali būti išskaitoma iš tokių pajamų (Vykdyimo proceso kodekso 131 str. 1 d.):

- valstybės išmokų šeimai;
- socialinių išmokų neįgaliesiems asmenims;
- Socialinės apsaugos įstatyme¹⁹ nustatytų socialinių išmokų;
- iš Estijos nedarbo draudimo fondo mokamų nedarbo išmokų, stipendijų, išmokų transportui ir būstui, subsidijų verslo pradžiai;
- kompensacijų, mokamų dėl kūno sužalojimo ar sveikatos sutrikdymo, išskyrus kompensaciją už prarastas pajamas bei kompensaciją už neturtinę žalą;
- nedarbingumo pašalpa;
- pagal įstatymą priklausančių alimentų;
- sveikatos draudimo išmokų pagal Sveikatos draudimo įstatymą, išskyrus laikino nedarbingumo pašalpas;
- įstatyme nustatytos valstybinių pensijų²⁰ dalies;
- paleidimo iš įkalinimo įstaigos pašalpos;
- represuotų asmenų pašalpos, mokamos pagal Asmenų, represuotų okupacinės valdžios, įstatymą²¹.

Pagal Vykdyimo proceso kodeksą, išieškotojui prašant, gali būti išieškoma iš pajamų, nurodytų 131 straipsnio 1 dalies 6–7 punktuose²², jei išieškojimas iš skolininko kito turto nevisiškai patenkino ar numanoma, kad nevisiškai patenkins reikalavimą ir jei pajamų areštas yra teisingas atsižvelgiant į reikalavimo pobūdį ir pajamų dydį. Jei įmanoma, prieš priimdamas sprendimą, antstolis išklauso skolininką (131 str. 2 d.).

Vykdyimo proceso kodekso 131 straipsnio 1 dalies 10 punkte nurodyta, kad iš valstybinių pensijų gali būti išieškoma tik įstatymu nustatyta šios pensijos dalis. Ši nuostata detalizuojama Valstybinių pensijų draudimo įstatyme²³. Pagal jį gali būti išskaityta iki 50 proc. valstybinės pensijos, bet mažiausiai 50 proc. nacionalinės pensijos²⁴ dydžio²⁵ turi būti išsaugota pensininkui (47 str. 3 d.).

Socialinio draudimo tarybos sprendimu gali būti papildomai išskaitoma iki 20 proc. valstybinės pensijos, bet mažiausiai 50 proc. nacionalinės pensijos dydžio turi būti išsaugota pensininkui (47 str. 4 d.).

¹⁸ Pagal Vykdyimo proceso kodekso 132 straipsnio 2 dalį, jei skolininkas pagal įstatymą išlaiko kitą asmenį ar moka jam alimentus, tai pajamų, iš kurių negali būti išieškoma, suma didinama trečdaliu minimaliojo atlyginimo kiekvienam išlaikomam asmeniui, išskyrus atvejus, kai vykdomas reikalavimas mokėti alimentus vaikui.

¹⁹ *Social Welfare Act*: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/504042016001/consolide/current>

²⁰ Valstybinė pensija (angl. *state pension*) – senatvės, neteisėtai represuotų asmenų, išlaikytojo netekties, nacionalinė pensija – mokama iš socialinio aprūpinimo fondo. Ji yra indeksuojama (Estijos socialinio draudimo taryba): <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/pension-benefits/pension-types-pensions-and-benefits#National%20Pension>

²¹ *Persons Repressed by Occupying Powers Act*: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/520062016002/consolide/current>

²² Šie punktai apima: (1) kompensacijas, mokamas dėl kūno sužalojimo ar sveikatos sutrikdymo, išskyrus kompensaciją už prarastas pajamas bei kompensaciją už neturtinę žalą, (2) nedarbingumo pašalpa, (3) pagal įstatymą priklausančius alimentus.

²³ *State Pension Insurance Act*: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/501022016016/consolide>

²⁴ Nacionalinė pensija (*national pension*) – mokama pensinio amžiaus sulaukusiems asmenims, neturintiems būtinojo stažo senatvės pensijai gauti.

²⁵ Nuo 2023 m. sausio 1 d. nacionalinės pensijos dydis yra lygus 295,34 EUR.

<https://sotsiaalkindlustusamet.ee/en/pension-benefits/pension-types-pensions-and-benefits#National%20Pension>

Valstybinių pensijų draudimo įstatyme taip pat nustatyta, kad Socialinio draudimo tarybos sprendimu, esant rašytiniam pensininko sutikimui, gali būti išskaitoma didesnė pensijos dalis nei numatyta 47 straipsnio 4 dalyje (47 str. 5 d.).

Atlygio antstoliui nustatymo tvarka ir dydis reglamentuojamas Antstolių įstatymo²⁶ 5 skyriuje (28–53 str.). Pagal šio įstatymo 29 straipsnį antstolis už teikiamas paslaugas turi teisę gauti atlygį (atlygį už išieškojimo proceso pradėjimą, pagrindinį atlygį ir papildomą atlygį už vykdymo veiksmus).

Antstolis turi teisę reikalauti avansinės įmokos įstatymo nustatytais sąlygomis, kuri, išieškojus visą skolą, per mėnesį grąžinama ją sumokėjusiam asmeniui²⁷.

Antstolio atlygio tarifai, nustatomi kaip tam tikros atlygio sumos (kai kurias atvejais kaip valandinis atlygis), prie kurių turi būti pridėtas pridėtinės vertės mokestis (PVM) (antstolis turi nurodyti sumą tiek be PVM, tiek su PVM).

Antstoliui draudžiama susitarti su skolininku dėl atlygio padidinimo arba sumažinimo, taip pat dėl atleidimo nuo jo.

Atlygį antstoliui sumoka skolininkas, jeigu įstatymu nenustatyta kitaip.

Jeigu skolininkas reikalavimus įgyvendina per nustatytą savanoriško vykdymo laikotarpį, antstoliui turi sumokėti tik pusę įstatymu nustatyto atlygio. Vykdomojo dokumento savanoriško vykdymo laikotarpis paprastai būna nuo 10 iki 30 dienų (32 str.).

Atlygis antstoliui už išieškojimo proceso pradėjimą sudaro 15 EUR (kai vykdymo pranešimas skolininkui įteikiamas el. paštu ar kitu elektroniniu būdu) arba 30 EUR (kai vykdymo pranešimas skolininkui įteikiamas kitu būdu) (34 str.).

Antstolių įstatymo 35 straipsnio 1 dalyje pateikta lentelė, nustatanti antstolio pagrindinio atlygio (angl. *Amount of enforcement agent's principal fee, in euros*) ir avansinės įmokos (*Advance payment towards the enforcement agent's fee, in euros*) dydžius, kurie priklauso nuo išieškotinos sumos (*Amount of enforceable claim, up to ... euros*). Pavyzdžiui, išieškant mažiausią lentelėje numatytą išieškotiną sumą – 35 EUR ar mažiau – antstoliui mokamas 25 EUR pagrindinis atlygis ir antstolis turi teisę reikalauti 20 EUR avansinės įmokos.

²⁶ *Bailiffs Act*: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/508012016002/consolide/current>

²⁷ Avansinės įmokos negalima reikalauti iš fizinio asmens, pateikusio reikalavimą išlaikymui, fizinio asmens, kurio naudai turi būti priteisiama kompensacija už prarastą darbingumą dėl sveikatos sutrikdymo, ir fizinio asmens, kurio naudai turi būti vykdomas baudžiamajame procese priimtas nuosprendis, tenkinantis reikalavimą atlyginti nusikalstama veika padarytą žalą (Antstolių įstatymo 29 str. 2 d.).

1 lentelė. Antstolio pagrindinio atlygio ir avansinės įmokos tarifai (EUR) (anglų k.)

Amount of enforceable claim, up to ... euros	Amount of enforcement agent's principal fee, in euros	Advance payment towards the enforcement agent's fee, in euros
35	25	20
65	40	20
130	65	20
200	90	25
300	105	25
400	115	30
500	130	30
750	175	35
1000	225	40
1500	300	45
2000	380	50
2500	450	55
3000	500	60
4000	540	191
5000	570	191
6000	610	191
7000	650	191
8000	700	191
9000	760	191
10 000	830	191
12 500	960	191
15 000	1100	191
17 500	1250	191
20 000	1350	191
25 000	1550	191
50 000	2100	191
75 000	2900	191
100 000	3600	191
150 000	4500	191
200 000	5500	191
250 000	6000	191
350 000	6500	191
500 000	7000	191
> 500 000	7000	319

Jungtinė Karalystė

Išieškotojui prašant, teismas gali priimti išskaitos iš darbo užmokesčio nurodymą (*attachment of earnings*), kuriuo skolininko darbdavys įpareigojamas išskaitytą iš darbo užmokesčio sumą persiųsti teismui, kuris perduoda ją išieškotojui²⁸. Spręsdamas, kiek skolininkas išgali mokėti išieškotojui, teismas nustato minimalią pinigų sumą, kurios reikia skolininkui pragyventi – vadinamąjį apsaugotą uždarbio dydį (*protected earnings rate*). Iš skolininko galima išieškoti tik šį dydį viršijančią darbo užmokesčio dalį. Išskaitos nurodymas neišduodamas, jei įsiskolinimas yra mažesnis nei 50 GBP, taip pat tada, kai skolininko darbo užmokestis nuolat neviršija įstatymu įtvirtinto apsaugoto darbo užmokesčio dydžio (šiuo metu 150 GBP per savaitę²⁹). Kreditorius negali kreiptis su prašymu priimti nurodymą, jeigu skolininkas yra savarankiškai dirbantis, bedarbis, tarnauja armijoje, oro pajėgose, karo ar prekybos laive (taikomos kitos išieškojimo procedūros).

Kai dėl pablogėjusios finansinės padėties, ligos ar darbo netekimo skolininkas nebeišgali mokėti skolos kaip nustatyta nurodyme, jis gali kreiptis į teismą su prašymu pakeisti nurodymo

²⁸ *If a creditor takes money from your wages:*

<https://www.citizensadvice.org.uk/debt-and-money/action-your-creditor-can-take/creditor-takes-money-from-your-wages/>

²⁹ *Attachment of Earnings Rates – Updated for 2022:* <https://moneynerd.co.uk/attachment-of-earnings-rates/>

sąlygas, pavyzdžiui, sudaryti jam galimybę mokėti skolą mažesnėmis dalimis arba sustabdyti nurodymo galiojimą³⁰.

Kai kuriais atvejais galimas neteisminis išieškojimas, valstybės institucijoms tiesiogiai nurodant darbdaviui atlikti tam tikro dydžio išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio. Tokie privalomi mokėjimai iš darbo užmokesčio išskolinimui padengti apskaičiuojami pagal nustatytas formules. Tačiau skolininkui po išskaitymo turi likti ne mažiau kaip 60 proc. jo grynujų pajamų (tai yra, be sumokėtų mokesčių ir socialinio draudimo įmokų)³¹. Tais atvejais, kai asmuo nemoka Vaiko apsaugos agentūros (*Child Support Agency, CSS*) arba Vaiko išlaikymo tarnybos (*Child Maintenance Service, CMS*) nustatytos išlaikymo sumos, šios įstaigos gali priimti išskaitymo iš darbo užmokesčio nurodymą (*deduction from earnings order*), kuriuo skolininko darbdavys įpareigojamas išskaityti reikalingą sumą iš skolininko darbo užmokesčio³².

Antstoliai (*bailiff*), dar vadinami vykdymo agentais (*enforcement agents*), turi teisę gauti atlygį kiekvienoje vykdymo procedūros stadijoje. Yra 3 atskiros stadijos (sutikimo (*compliance*), vykdymo (*enforcement*) ir pardavimo (*sale*)). Kiekvienoje stadijoje mokamas fiksuotas įstatymu nustatytas atlygis (nepriklausomas nuo išieškomos sumos) ir procentinis atlygis, skaičiuojamas nuo išieškomos sumos. Kad būtų pritaikytas procentinis atlygis, išieškoma suma turi būti didesnė kaip 1 500 GBP (jei išieškoma pagal grafystės teismo nurodymą) arba, tam tikrais atvejais, didesnė kaip 1 000 GBP (jei išieškoma pagal Aukštojo teismo (*High court*) nurodymą)³³. Procentinė atlygio dalis skaičiuojama tik nuo išieškomų sumų dalies, viršijančios nurodytus limitus, ir taikoma papildomai šalia fiksuoto atlygio³⁴.

2 lentelė. Anglijoje ir Velse antstolių imamų atlygių dydžiai (kai vykdoma pagal grafystės teismo nurodymą)

Procedūros stadija	Atliekami veiksmai	Fiksuotas atlygis	Procentinis atlygis
Sutikimas	Raštiškas informavimas apie skolą, paraginimas ją sumokėti, vykdomojo nurodymo parengimas	75 GBP	–
Vykdymas	Apsilankymas namuose, daiktų areštas (įskaitant identifikavimą ir vertės nustatymą)	235 GBP	7,5 %
Pardavimas	Daiktų paėmimas ir pardavimas	110 GBP	7,5 %

³⁰ *Changing a court order for debt:*

<https://www.citizensadvice.org.uk/debt-and-money/action-your-creditor-can-take/changing-a-court-order-for-debt/>

³¹ *Direct earnings attachment: a guide for employers:*

<https://www.gov.uk/government/publications/direct-earnings-attachments-an-employers-guide/direct-earnings-attachment-a-guide-for-employers>

³² *Deduction from earnings orders (DEOs):*

<https://www.gov.uk/child-maintenance-for-employers/deduction-from-earnings-orders-deos>

³³ Jei ieškinio suma yra mažesnė kaip 15 000 GBP, jis turėtų būti pareikštas grafystės teismui (*County Court*), jei didesnė – grafystės teismui arba Aukštajam teismui; kuris teismas yra kompetentingas nagrinėti bylą, lemia bylos pobūdis ir sudėtingumas.

³⁴ *Check what fees bailiffs can charge:*

<https://www.citizensadvice.org.uk/debt-and-money/action-your-creditor-can-take/bailiffs/how-bailiffs-should-treat-you/check-bailiffs-fees/>

**3 lentelė. Anglijoje ir Velse antstolių imamų atlygių dydžiai
(kai vykdoma pagal Aukštojo teismo nurodymą)**

Procedūros stadija	Atliekami veiksmai	Fiksuotas atlygis	Procentinis atlygis
Sutikimas	Raštiškas informavimas apie skolą, paraginimas ją sumokėti, vykdomojo nurodymo parengimas	75 GBP	-
Pirma vykdymo stadija	Skolininkas ir antstolis sudaro daiktų kontrolės susitarimą (<i>controlled goods agreement</i>) ³⁵ , pagal kurį skolininkas įsipareigoja sumokėti skolą per tam tikrą terminą	190 GBP	7,5 %
Antra vykdymo stadija	Jei susitarti nepavyksta arba skola nesumokama, apsilankoma namuose, atliekamas daiktų areštas (įskaitant identifikavimą ir vertės nustatymą)	495 GBP	-
Pardavimas	Daiktų paėmimas ir pardavimas	525 GBP	7,5 %

Taip pat skolininkui gali būti pateikiamos sąskaitos ir už kitas su antstolio veiksmais susijusias išlaidas (*disbursements*) – pavyzdžiui, paimtų daiktų saugojimo, patekimo į patalpas, daiktų pardavimo aukcione išlaidos (įskaitant komisinius iki 7,5 proc. nuo pardavimo kainos) ir pan.

Kai iš to paties asmens išieškoma ne viena skola, antstolis privalo pagal galimybes išieškoti jas kartu ir taip sumažinti atlygį ir kitas susijusias išlaidas. Tai reiškia, jog paprastai už vykdymo ir pardavimo stadijas sumokama tik vieną kartą.

Latvija

Civilinio proceso įstatymas³⁶ nustato, kad skola yra išieškoma iš skolininko gaunamo darbo užmokesčio, taip pat atlygio, gaunamo vykdant valstybės arba karinę tarnybą, jeigu (592 str. 1 d.):

- yra priimtas teismo sprendimas dėl periodinio skolos išieškojimo;
- išieškoma suma neviršija tokios mėnesinio darbo užmokesčio ar jam prilyginamo užmokesčio dalies, į kurią gali būti nukreiptas išieškojimas;
- kreditorius pareikalavo nukreipti išieškojimą į darbo užmokestį ar jam prilyginamą užmokestį.

Išieškojimas iš darbo užmokesčio taip pat vykdomas tais atvejais kai skolininkas neturi pakankamai turto skolai padengti (592 str. 2 d.). Jei yra išieškoma skola, susijusi su mažamečio vaiko išlaikymo išlaidomis, tuomet, išskaičiuojant periodinio atlygio už darbą dalį, skolininkui turi būti paliekama ne mažesnė negu 50 proc. minimaliojo mėnesinio darbo užmokesčio dalis, o kiekvienam skolininko išlaikomam nepilnamečiui vaikui papildomai turi būti paliekama ne mažesnė suma nei 15 proc. minimaliojo mėnesinio darbo užmokesčio dydžio (594 str. 1 d. 1 p.)

Kai yra išieškoma skola, kuri susidarė dėl sukeltų traumų, sunkaus sveikatos sutrikdymo, mirties, nusikalstama veika padarytos žalos, bei vykdant administracinių nusižengimų bylų sprendimus, iš skolininko darbo užmokesčio išskaičiuojama 50 proc., pačiam skolininkui paliekant ne mažesnę nei 50 proc. minimaliojo darbo užmokesčio sumą. Kiekvienam skolininko išlaikomam nepilnamečiui vaikui papildomai turi būti paliekama ne mažesnė suma nei 15 proc. minimaliojo mėnesinio darbo užmokesčio dydžio (594 str. 1 d. 2 p.).

Visais kitais atvejais išieškant skolą iš darbo užmokesčio išskaičiuojama suma negali viršyti 30 proc. skolininko mėnesinio darbo užmokesčio, o skolininkui turi likti ne mažesnė nei 1

³⁵ *Making a controlled goods agreement:*

<https://www.citizensadvice.org.uk/debt-and-money/action-your-creditor-can-take/bailiffs/bailiff-has-issued-you-with-a-notice/bailiffs-notices/controlled-goods-agreements-bailiffs/>

³⁶ *Civilprocesa likums:* <https://likumi.lv/ta/id/50500-civilprocesa-likums>

minimaliojo mėnesinio darbo užmokesčio suma. Kiekvienam skolininko išlaikomam nepilnamečiui vaikui papildomai turi būti paliekama ne mažesnė nei 15 proc. minimaliojo mėnesinio darbo užmokesčio dydžio suma (594 str. 1 d. 3 p.).

Nuostatos dėl skolos išieškojimo iš darbo užmokesčio taip pat taikomos ir kitoms pajamoms – mokslo institucijų stipendijoms, kompensacijoms už patirtas traumas, sužalojimą, išmokoms dėl mirties (595 str. 1 d.).

Išieškojimui iš pensijų, valstybinio socialinio draudimo išmokų ir kompensacijų taikomos nuostatos dėl išieškojimo iš darbo užmokesčio, jeigu kiti įstatymai nenustato kitų išskaitymų apribojimų (595 str. 2 d.).

Išieškojimas negalimas iš (596 str.):

1) išeitinės išmokos, laidotuvių išmokos, vienkartinės išmokos maitintojo netekusiam sutuoktiniui, valstybinės socialinės išmokos, valstybės paramos celiakija sergančiam vaikui, maitintojo netekimo pensijos ir pašalpos netekus maitintojo;

2) atlyginimo už darbuotojui priklausančių įrankių nusidėvėjimą ir kitų kompensacijų, mokamų pagal teisės aktus, reglamentuojančius teisėtus darbo santykius;

3) sumos, mokamos darbuotojui dėl tarnybinių kelionių, perkėlimo, komandiravimo dirbti kitoje vietoje;

4) šalpos išmokos;

5) ministrų kabineto nustatyto minimaliojo vaiko išlaikymo dydžio, kurį teismo nutartimi ar Išlaikymo garantijų fondo administracijos priimtu sprendimu moka vienas iš tėvų, taip pat vaiko išlaikymo lėšų, išmokėtų Išlaikymo garantijų fondo.

Antstolių paslaugų įkainiai Latvijoje yra nustatyti vyriausybės nutarimu³⁷. Visų pirma, kiekvienoje vykdomojoje byloje antstoliui mokamas fiksuotas atlygis, priklausantis nuo išieškamos sumos (5 lentelė). Antstolis taip pat gauna ir atlygį, susietą su faktiškai išieškotomis sumomis (6 lentelė).

4 lentelė. Fiksuotas antstolio atlygis

Išieškoma suma (EUR)	Atlygis (EUR)
iki 10	15
10,01–30	20
30,01–50	25
50,01–100	35
100,01–300	50
300,01–700	75
700,01–3 000	100
3 000,01–10 000	150
10 000,01–100 000	200
virš 100 000	250

5 lentelė. Antstolio atlygis, susietas su faktiškai išieškotomis sumomis

Paslauga	Atlygis
Skolos išieškojimas	<ol style="list-style-type: none"> Sumoms iki 4 269 EUR yra taikomas 15 proc. atlygis nuo išieškotos sumos. Sumoms nuo 4 270 iki 14 229 EUR – 640,35 EUR + 10 proc. nuo išieškotos sumos, viršijančios 4 269 EUR. Sumoms nuo 14 230 iki 142 287 EUR – 1 636,35 EUR + 5 proc. nuo išieškotos sumos, viršijančios 14 229 EUR.

³⁷ Noteikumi par zvērīnātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības taksēm: <http://likumi.lv/doc.php?id=250209>

	<p>4. Sumoms nuo 142 288 iki 711 436 EUR – 8 039,25 EUR + 3 % nuo išieškotos sumos, viršijančios 142 287 EUR.</p> <p>5. Sumoms nuo 711 437 iki 1 422 872 EUR – 25 113,72 EUR + 2 % nuo išieškotos sumos, viršijančios 711 436 EUR.</p> <p>6. Sumoms, didesnėms nei 1 422 872 EUR – 39 342,44 EUR + 1 % nuo išieškotos sumos, viršijančios 1 422 872 EUR.</p>
--	--

Remdamasis bylos šalies prašymu ir atsižvelgdamas į dalyvaujančių šalių turtinę padėtį arba kitas aplinkybes, bylą nagrinėjantis teismas turi teisę priimti nutartį dėl sprendimo vykdymo atidėjimo, vykdymo padalijimo į dalis arba sprendimo vykdymo formos ar procedūros pakeitimo. Atskirąjį skundą dėl teismo nutarties atidėti sprendimo vykdymą, padalyti vykdymą į dalis arba pakeisti sprendimo vykdymo formą ar procedūrą per 10 dienų galima paduoti aukštesnės instancijos teismui. Kai aplinkybės neleidžia vykdyti teismo sprendimo, antstolis taip pat turi teisę pasiūlyti kompetentingam teismui atidėti sprendimo vykdymą, padalyti vykdymą į dalis arba pakeisti sprendimo vykdymo formą ar procedūrą³⁸.

Lenkija

Pagal Darbo kodekso³⁹ 87 straipsnio 1 dalį iš darbo užmokesčio (atėmus socialinio draudimo įmokas, fizinių asmenų pajamų mokestį ir darbuotojų laisvanoriškai mokamas pensijų kaupimo plano įmokas), galima išskaityti:

- išieškomas alimentų sumas;
- išieškomas sumas kitoms prievolėms vykdyti;
- darbuotojui perduotas pinigines avansines išmokas (tai yra, darbdavio darbuotojui perduotas lėšas tam tikroms darbdavio išlaidoms apmokėti);
- pinigines baudas, darbdavio skirtas darbuotojui pagal Darbo kodekso 108 straipsnį (už higienos, darbų saugos ar priešgaisrinių taisyklių nesilaikymą, darbo vietos palikimą be pateisinamos priežasties, atvykimą į darbą apsvaigus ar alkoholio vartojimą darbo metu).

Išskaitos vykdomos 87 straipsnio 1 dalyje nustatytu eiliškumu (87 str. 2 d.).

Pagal Darbo kodekso 87 straipsnio 3 dalį taikomos tokios išskaitų dydžio ribos:

- išieškant alimentus, gali būti išskaitoma iki 3/5 darbo užmokesčio;
- išieškant sumas kitoms prievolėms vykdyti ir išskaitant avansines išmokas, gali būti išskaitoma iki pusės darbo užmokesčio.

Išskaitų kitoms prievolėms vykdyti ir avansinių išmokų išskaitų suma negali viršyti pusės darbo užmokesčio, o bendra suma su išskaitomis alimentams išieškoti negali būti didesnė negu 3/5 darbo užmokesčio. Piniginių baudų išskaitos atliekamos nepriklausomai nuo kitų išskaitų (87 str. 4 d.).

Išieškant alimentus be apribojimų išskaitoma iš premijų, kurias darbuotojas gavo iš įmonės ar įstaigos premijų fondo, iš papildomo metinio darbo užmokesčio, iš darbuotojui išmokėtos įmonės pelno dalies (87 str. 5 d.).

Pagal Darbo kodekso 87¹ straipsnio 1 dalį, išieškant pinigų sumas kitoms prievolėms nei alimentų mokėjimas vykdyti, negalima išskaityti iš darbo užmokesčio dalies, kuri yra lygi teisės aktais nustatytam minimaliajam darbo užmokesčiui (neto). Vykdamas piniginių avansinių išmokų išskaitas, darbo užmokesčio dalis, iš kurios negali būti išskaitoma, sudaro 75 proc., o vykdamas piniginių baudų išskaitas – 90 proc. minimaliojo darbo užmokesčio (neto). Jeigu darbuotojas dirba ne visą darbo laiką, jam taikoma proporcingai sumažinta minimaliojo darbo užmokesčio dalis, iš kurios negali būti vykdomos išskaitos (87¹ str. 2 d.).

³⁸ *European e-Justice Portal. How to enforce a court decision – Latvia:*

https://e-justice.europa.eu/52/EN/how_to_enforce_a_court_decision?LATVIA&member=1#tocHeader5

³⁹ *Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy:*

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19740240141/U/D19740141Lj.pdf>

Civilinio proceso kodekso⁴⁰ 833 straipsnyje nurodyta, kad Darbo kodekso 87 ir 87¹ straipsnių nuostatos taip pat taikomos išieškojimui iš nedarbo ir įvairių užimtumą skatinančių išmokų, parlamento (abiejų rūmų) narių atlyginimų, žemės ūkio kooperatyvų narių pajamų, kitų fizinių asmenų pragyvenimui skirtų kartotinio pobūdžio pajamų. Tačiau negali būti išieškoma iš alimentų ir išmokų, gaunamų iš valstybinio alimentų fondo, kurios mokamos, kai alimentų išieškoti nepavyksta. Taip pat negali būti išieškoma iš įvairių socialinės paskirties išmokų – išmokų ir priemokų šeimoms; slaugos išmokų; vienkartinių gimdymo išmokų; išmokų visiškiems našlaičiams; išmokų globėjams; socialinės paramos išmokų; išmokų integracijai; mokslo metų pradžios išmokų mokiniams; priemokų išlaidoms vaikų darželiams sumažinti; išlaidų šilumai ir elektros energijai kompensacijų dėl ypatingos situacijos kuro ir elektros energijos rinkose ir kt.

Pensijų ir rentų, mokamų iš Socialinio draudimo fondo, įstatyme⁴¹ nustatyta, kad iš pensijos ir rentos⁴² (*neto*) gali būti išskaitoma iki:

- 60 proc., jeigu vykdomas reikalavimas mokėti alimentus;
- 50 proc., jeigu išieškoma skola, susijusi su naudojimu gydymo ir priežiūros įstaigų, socialinės pagalbos namų bei slaugos ir rūpybos įstaigų paslaugomis;
- 25 proc. išieškant kitas skolas (140 str. 1 d.).

Tačiau iš tam tikros pensijos ar rentos dalies išieškojimas apskritai nevykdomas. Šios dalies dydis išreiškiamas pinigų suma (ji kasmet keičiama priklausomai nuo mažiausios pensijos dydžio pokyčio) ir priklauso nuo to, koku pagrindu vykdomas išieškojimas. Nuo 2022 m. kovo 1 d. bendru atveju neišieškoma iš pensijos ar rentos dalies iki 980,19 PLN, o, pavyzdžiui, išieškant alimentus, išieškojimas nenukreipiamas į pensijos dalį iki 594,05 PLN⁴³.

Teismo antstolių ir vykdymo įstatymo⁴⁴ 43 straipsnyje nustatyta, kad už vykdymo ir kitus įstatyme nurodytus veiksmus mokama antstoliui (lenk. *komornik pobiera opłaty egzekucyjne*). Išieškant pinigines lėšas iš banko sąskaitos, darbo užmokesčio, socialinio draudimo išmokų, nedarbo išmokų, užimtumo skatinimo išmokų, stipendijų ir mokymosi priemokų, skolininkas turi sumokėti antstoliui 8 proc. išieškotos sumos, bet ne mažiau kaip 1/20 ir ne daugiau kaip 10 vidutinių darbo užmokesčių (49 str. 1 d.). Tais atvejais, kai sprendimo vykdymas buvo visiškai arba iš dalies nesėkmingas, antstolio patirtas išlaidas, kurios nebuvo padengtos išieškojimu, apmoka išieškotojas (42 str. 2 d.).

Nyderlandai

Pagal Antstolių įstatymą⁴⁵ skolų išieškojimą, kaip ir kitus teismo sprendimus, Nyderlanduose vykdo dviejų rūšių profesionalai:

- 1) valstybės tarnautojo statusą turintys antstoliai, kurie daugiausiai vykdo sprendimus bylose dėl mokesčių valstybei;
- 2) privatūs antstoliai, kuriems priklauso visų civilinių bylų ir tam tikrų baudžiamųjų bei administracinių bylų vykdymo kompetencija.

Civilinio proceso kodekse (toliau – CPK)⁴⁶ numatyti tam tikri apribojimai antstolių atliekamam skolų išieškojimui iš darbo užmokesčio, pensijų, socialinio draudimo išmokų.

⁴⁰ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640430296/U/D19640296Lj.pdf>

⁴¹ Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19981621118/U/D19981118Lj.pdf>

⁴² Pagal įstatymą sąvoka *renta* apima neįgalumo pensiją, taip pat pensiją netekus maitintojo (lenk. *renta rodzinna*).

⁴³ Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 lutego 2022 r. w sprawie kwoty najniższej emerytury i renty, dodatku pielęgnacyjnego i dodatku dla sierot zupełnych, kwot maksymalnych zmniejszeń emerytur i rent oraz kwot emerytur i rent wolnych od egzekucji i potrąceń:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000260/O/M20220260.pdf>

⁴⁴ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971330882/U/D19970882Lj.pdf>

⁴⁵ Gerechtsdeurwaarderswet: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0012197/2020-10-01>

⁴⁶ Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (geldt in geval van niet-digitaal procederen): <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001827/2023-01-01>

Visų pirma, pagal bendrą taisyklę, antstoliams išieškant skolą iš socialinio draudimo išmokų, skolininkui turi būti paliekama ne mažesnė negu 90 proc. išmokos dalis⁴⁷.

Antra, CPK yra nustatytos mėnesinio darbo užmokesčio minimalios ribos, kurių neviršijančios sumos negali būti skolos išieškojimo objektu (475da str. 1 d.):

- 1) vienišam asmeniui – 1 872,81 EUR;
- 2) vienišam tėvui – 2 015,84 EUR;
- 3) sutuoktiniams be vaikų – 2 470,03 EUR;
- 4) sutuoktiniams su vaikais – 2 509,97 EUR.

Nurodoma, jog šios ribos yra tik bendrojo pobūdžio. Tiksliai nuo antstolio išskaitymų apsaugota suma, būtina pragyvenimui, nustatoma atsižvelgiant į skolininko gyvenimo aplinkybes. Šiuo tikslu Nyderlanduose netgi sukurta speciali interneto svetainė, kurioje veikia skaičiuoklė, padedanti nustatyti minimalią pragyvenimui būtiną sumą, atsižvelgiant į individualius faktorius⁴⁸.

Vis dėlto, egzistuoja ir tam tikros sąlygos, kai skolininkui gali būti paliekama už minimalią ribą mažesnė darbo užmokesčio dalis. CPK įpareigoja skolininką informuoti išieškojimą atliekantį antstolį apie visus savo pajamų šaltinius (475g str.). Tol kol skolininkas šios pareigos neįvykdo, antstolis turi teisę per pusę mažinti minimalią nuo išskaitymų apsaugotą sumą (pvz., vienišo asmens atveju – 936,41 EUR).

Pagal CPK bet kuri šalis (kreditorius, skolininkas ar trečioji šalis), mananti kad sprendimo vykdymas nėra pagrįstas, gali kreiptis į teismą su prašymu nutraukti arba atidėti vykdymą. Jeigu prašoma vykdymą atidėti, teismas gali nurodyti prašančiajai šaliai deponuoti garantiją (438 str.).

Vykdyto nutraukimas įmanomas tuo atveju, kai kreditorius piktnaudžiauja savo padėtimi. Tai gali būti atvejai, kai, pavyzdžiui, vykdomasis dokumentas buvo pagrįstas teisinėmis ar faktinėmis klaidomis arba kai vykdymas, pagrįstas faktais, kurie paaiškėjo po vykdomojo dokumento išdavimo, sukelia tokią ekstremalią situaciją (pavyzdžiui, nepataisomą žalą), dėl kurios tolesnis vykdymas nebegalimas⁴⁹.

Pagal CPK teismo sprendimo vykdymas sustabdomas, jeigu toks sprendimas yra apskūstas. Tačiau kreditorius turi teisę prašyti teismo, kad pirminis sprendimas būtų toliau vykdomas. Tokiu atveju teismas gali nurodyti vykdymą tęsti, nepaisant to, kad buvo pareikštas apeliacinis skundas (350 str.).

Antstolių paslaugų įkainiai Nyderlanduose nustatomi atsižvelgiant į antstolio veiklos pobūdį. Antstoliai gali imti atlygį už:

- 1) neteisminį skolos išieškojimą (*extra judicial debt recovery*);
- 2) kreditoriaus atstovavimą civiliniame procese (*civil proceedings*) (kai suma neviršija 25 000 EUR);
- 3) teismo sprendimo vykdymą (*enforcement*).

Neteisminio skolos išieškojimo išlaidas, civilinio proceso išlaidas ir vykdymo išlaidas apmoka skolininkas.

Nuo 2012 m. antstolio atlygį neteisminio skolos išieškojimo atveju nustato Įsakymas dėl neteisminio skolų išieškojimo įkainių⁵⁰ (6 lentelė).

6 lentelė. Neteisminio skolos išieškojimo įkainiai

Išieškoma suma (EUR)	Antstolio įkainio apskaičiavimas	Įkainio ribos (EUR)
Iki 2 500	15 proc.	Ne mažiau nei 40 Ne daugiau nei 375

⁴⁷ EU Enforcement Atlas. Netherlands, p. 12:

<https://www.enforcementatlas.eu/enforcement-systems/netherlands-the/>

⁴⁸ Your seizure-free foot: <https://www.uwbeslagvrijevoet.nl/>

⁴⁹ EU Enforcement Atlas. Netherlands, p. 12.

⁵⁰ EU Enforcement Atlas. Netherlands, p. 37.

Iki 5 000	375 EUR + 10 proc. nuo sumos virš 2 500 EUR	Ne daugiau nei 625
Iki 10 000	625 EUR + 5 proc. nuo sumos virš 5 000 EUR	Ne daugiau nei 875
Iki 200 000	875 EUR + 1 proc. nuo sumos virš 10 000 EUR	Ne daugiau nei 2 775
Virš 200 000	2 775 EUR + 0,5 proc. nuo sumos virš 200 000 EUR	Ne daugiau nei 6 775

Civiliniame procese antstolio imamas atlygis priklauso nuo ieškinio dydžio, proceso etapų skaičiaus ir sudėtingumo – jis gali varijuoti nuo 30 EUR iki 4 000 EUR⁵¹.

Galiausiai, antstoliai, atlikdami savo oficialioms pareigoms priskirtas funkcijas, ima teisės aktuose nustatytą fiksuotą atlygį už teismo sprendimo vykdymą. Nyderlanduose įtvirtinta fiksuoto atlygio sistema, pagal kurią egzistuoja oficialių pareigų ir už jų įvykdymą nustatytų atlygių sąrašas⁵². Sėkmingo teismo sprendimo įvykdymo atveju ši atlygį apmoka skolininkas, nesėkmingo – kreditorius. Pavyzdžiui, už išskaitymus iš periodinių išmokų (darbo užmokesčio, socialinių išmokų, pensijų) antstolis ima bendrą fiksuotą 150,51 EUR atlygį ir papildomai 12,86 EUR (jeigu vykdomas tik 1 išskaitymas), 20,45 (jeigu 2 išskaitymai) arba 7,60 EUR (jeigu 3 ar daugiau išskaitymų) atlygį už kiekvieno išskaitymo administravimą⁵³.

Vis dėlto, kreditorius ir antstolis turi teisę derėtis dėl konkretaus galutinio atlygio. Šalia oficialaus atlygio tam tikrais atvejais antstolis turi teisę už savo paslaugas reikalauti papildomo atlygio, pavyzdžiui – atlygio už sėkmingą skolos išieškojimą. Ši atlygio dalis nėra reglamentuota teisės aktais ir yra derybų tarp antstolio ir kreditoriaus objektas. Paprastai pagrįstu laikomas papildomas atlygis sudarantis nuo 4 % (išieškant iki 5 000 EUR) iki 1,5 % (išieškant iki 200 000 EUR) nuo išieškomos skolos dalies.

Prancūzija

Išieškojimas pagal Darbo kodekso nuostatas⁵⁴ gali būti nukreiptas į skolininko gaunamą darbo užmokestį, tam tikra tvarka vykdant (įpareigojant darbdavį vykdyti) iš jo išskaitas išieškotojo naudai. Tačiau išieškoma gali būti tik tam tikra darbo užmokesčio dalis, o tam tikra jo dalis turi būti paliekama darbuotojo ir jo išlaikomų asmenų pragyvenimui.

Maksimali darbo užmokesčio dalis, kuri gali būti išskaitoma vykdant išieškojimą, priklauso nuo skolininko gaunamo darbo užmokesčio (neto) dydžio. Taikoma 7 pakopų sistema, kurioje pirmajai pakopai priskiriamas užmokestis iki 4 170 EUR per metus (iki 347,5 EUR per mėnesį), o septintajai pakopai – darbo užmokestis, viršijantis 24 090 EUR per metus (2 007,5 EUR per mėnesį). Kiekvienoje pakopoje yra nustatyta tam tikra suma, kuri gali būti išieškoma. Pavyzdžiui, pirmosios pakopos atveju tai yra 17,37 EUR per mėnesį, penktosios pakopos (kai uždirbama daugiau kaip 1,340 EUR, bet ne daugiau kaip 1 670,83 EUR per mėnesį) atveju – 309,53 EUR per mėnesį, o septintosios pakopos atveju (kai uždirbama daugiau kaip 2 007,5 EUR per mėnesį) – 533,97 EUR per mėnesį. Tačiau pastaruoju atveju išieškojimas taip pat gali būti nukreiptas į visą darbo užmokesčio dalį, viršijančią 2 007,5 EUR per mėnesį. Tiksliai išskaitytina suma konkretaus dydžio darbo užmokesčiui apskaičiuojama iš atitinkamai pakopai (išskyrus septintąją) nustatytos maksimalios išieškomos sumos atimant tai pakopai priskirto didžiausio darbo užmokesčio ir konkrečiu atveju gaunamo darbo užmokesčio skirtumą, padauginant iš tam tikro daugiklio (daugiklis yra nustatytas kiekvienai pakopai). Pavyzdžiui, 1 500 EUR per mėnesį uždirbančio skolininko darbo užmokestis priskirtinas 5 pakopai,

⁵¹ *EU Enforcement Atlas. Netherlands*, p. 38.

⁵² Išsamų šių pareigų ir jų atlygių sąrašą pateikia „ES vykdymo atlasas“ (*EU Enforcement Atlas*), 14 p.: <https://www.enforcementatlas.eu/wp-content/uploads/2021/07/d12-updates-of-national-information-phase-2.pdf>

⁵³ *Ten pat*, 14-16 p.

⁵⁴ *Code du travail (articles L3252-1 à L3252-13; R3252-1 à R3252-49)*:

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006072050/2023-01-10/

o maksimali išieškoma suma iš 5 pakopos pajamų, kaip minėta, yra 309,53 EUR per mėnesį. 5 pakopai priskirtas daugiklis yra 1/3. Reiškia, iš tokio skolininko darbo užmokesčio galima išskaityti 252,58 EUR per mėnesį (309,53 EUR - ((1 670,83 EUR - 1 500 EUR) x 1/3) = 252,58 EUR). Jeigu skolininkas turi išlaikomų asmenų, priklausomai nuo jų skaičiaus, koreguojamos išieškomų sumų ribos (pragyvenimui paliekama didesnė darbo užmokesčio dalis). Jeigu išieškomi alimentai, nurodyti išskaitymo iš darbo užmokesčio ribojimai netaikomi, tačiau bet kuriuo atveju skolininkui paliekama tam tikra fiksuota jo pajamų dalis (598,54 EUR per mėnesį)⁵⁵.

Išieškojimas ta pačia tvarka vykdomas ir iš daugelio kitų su įsidarbinimu susijusių pajamų – pagal darbo sutartį mokamų priedų, atostoginių, ligos išmokų, terminuotų darbo sutarčių pabaigos išmokų, nedarbo draudimo išmokų ir kt. Tačiau iš kai kurių specifinių išmokų gali būti išieškoma visiškai, tai yra, netaikant aukščiau aptartų ribojimų (pavyzdžiui, išmoka, kurią darbuotojas gauna atleidimo be rimtos priežasties atveju, arba sumos, darbuotojo gautos kaip įmonės pelno dalis). Kita vertus, į kai kurias išmokas išieškojimas apskritai negali būti nukreipiamas (pavyzdžiui, atlyginimas už darbuotojo patirtas darbo (veiklos) išlaidas)⁵⁶.

Iš senatvės ir neįgalumo pensijų išieškoma taikant tą pačią tvarką ir ribojimus, kaip ir darbo užmokesčio atveju⁵⁷.

Skolininkas gali prašyti atidėti išieškojimą iki 2 metų, ypač, kai jis įrodo, kad turi rimtų finansinių sunkumų apmokant skolas⁵⁸.

Antstoliai (*Huissiers de Justice*) Prancūzijoje yra vyriausybės skiriami pareigūnai (*officiers public ministériel*) ir veikia kaip Prancūzijos teisingumo sistemos dalis. Antstoliai turi išskirtinę teisę ir pareigą vykdyti kai kurias funkcijas teisingumo sistemoje (niekas kitas jų negali atlikti), tačiau kai kurias paslaugas jie teikia, konkuruodami su kitais panašių paslaugų (pavyzdžiui, teisinės konsultacijos) teikėjais. Antstoliai gali laisvai nustatyti apmokėjimo už tokias paslaugas tvarką, tačiau apmokėjimas už „monopolinių“ antstolių funkcijų vykdymą yra reglamentuojamas teisės aktais – egzistuoja sudėtinga antstolių tarifų sistema⁵⁹. Dažnai už tam tikro veiksmo įvykdymą antstoliui reikia mokėti kumuliacinę sumą, apimančią įvairius atlygio už paslaugas ir išlaidų kompensavimo komponentus. Papildomai mokama, jeigu antstoliui tenka veikti ypatingomis sąlygomis ar viršijant teisės aktais nustatytą laiko trukmę. Kai vykdomi su skolų išieškojimu susiję antstolio veiksmai, paprastai juos apmokėti turi skolininkas, nors kai kuriais atvejais galimas naštos paskirstymas tarp išieškotojo ir skolininko. Sėkmingo skolos išieškojimo atveju antstolis turi teisę į “sėkmės mokesťį”, kuris išskaitomas iš išieškotojo naudai sumokamos sumos⁶⁰.

Suomija

Išieškojimas gali būti nukreiptas į įvairias skolininko pajamas, *inter alia*, darbo užmokesťį ir kitas jo gaunamas periodines išmokas (pensiją, su darbo užmokesčiu susijusias nedarbo išmokas, motinystės, ligos išmokas). Apskaičiuojant sumas, kurios gali būti išieškomos, orientuojamasi į skolininko neto pajamas, tai yra, pajamas, kurios lieka skolininkui, atskaičius mokesčius, pensijų ir nedarbo draudimo įmokas. Išieškojimas nenukreipiamas į darbo rinkos subsidijas, paramą būsto nuomai ir išlaikymui, išmoka vaikams⁶¹.

⁵⁵ *Servic-Public.fr. Saisie sur salaire (ou "saisie des rémunérations"). Montant de la saisie:*

<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F115>

⁵⁶ *Ministère du Travail, du Plein emploi et de l'Insertion. Saisie et cessions des rémunérations:*

<https://travail-emploi.gouv.fr/droit-du-travail/la-remuneration/article/saisie-et-cessions-des-remunerations>

⁵⁷ *Info Retraite. Saisie sur ma retraite:*

<https://www.info-retraite.fr/portail-info/sites/PortailInformationnel/home/ma-retraite-au-quotidien/mes-paiements-retraite-1/paiements-retraite/saisie-sur-la-retraite.html>

⁵⁸ *EU Enforcement Atlas. France*, p. 40:

<https://www.enforcementatlas.eu/wp-content/uploads/2021/07/eu-enforcement-atlas-france-report.pdf>

⁵⁹ *Tarifs des Huissiers de justice - Prestations diverses:*

<https://www.weblex.fr/fiches-conseils/tarifs-des-huissiers-de-justice-prestations-diverses-2022>

⁶⁰ *Role of Huissier in France:* https://www.french-property.com/news/money_france/role_of_huissier

⁶¹ *National Enforcement Authority Finland. Pay and recurring income:*

Tam tikra skolininko pajamų dalis (angl. *protected portion*) yra apsaugota nuo išieškojimo. Taigi, išieškoma tik iš pajamų dalies, viršijančios apsaugotąją dalį. Apskaičiuojant apsaugotąją pajamų dalį, atsižvelgiama į skolininko išlaikomų asmenų (nepilnamečiai vaikai, sutuoktinis (partneris)), gyvenančių viename namų ūkyje, skaičių. Nuo 2023 m. sausio 1 d. apsaugotąją skolininko pajamų dalimi laikoma 30,75 EUR per dieną, be to, pridedama po 8,99 EUR per dieną už kiekvieną skolininko išlaikomą asmenį. Laikoma, kad kalendorinio mėnesio apsaugotoji pajamų dalis pavieniam skolininkui yra 922,50 EUR, o, pavyzdžiui, skolininko, kuris išlaiko tris asmenis, apsaugotoji pajamų dalis yra 1 731,60 EUR⁶².

Pagal Vykdyto kodekso⁶³ 4 skyriaus 49 straipsnį, išieškant iš darbo užmokesčio ir kitų periodinio pobūdžio pajamų, neišskaitoma:

- iš apsaugotosios pajamų dalies ir dar trečdalis pajamų, viršijančių apsaugotąją dalį;
- iš 2/3 pajamų, jeigu jos yra didesnės už dvigubą apsaugotąją dalį;
- iš pusės pajamų, jeigu jos yra didesnės už keturgubą apsaugotąją dalį.

Jeigu išieškomas išlaikymas vaikui, išskaitos gali būti didesnės nei nurodyta, tačiau bet kuriuo atveju skolininkui turi likti bent 1/3 gaunamų periodinių pajamų ir neišskaitoma iš apsaugotosios pajamų dalies (Vykdyto kodekso 4 sk. 54 str.).

Tam tikrais atvejais išieškojimo sąlygos gali būti palengvintos. Skolininkui, kuris jau daugiau kaip metus patiria išskaitas, kartą į metus gali būti suteiktos skolos mokėjimo „atostogos“, truncančios nuo 1 iki 3 mėnesių, jeigu skolininko neto pajamos nėra daugiau kaip 2 kartus didesnės už jo apsaugotąją pajamų dalį, jo būtinosios išlaidos būstui ir kitoms pragyvenimo reikmėms yra didelės, lyginant su pajamų dalimi, kuri lieka po išskaitymo, ar yra kitų svarbių priežasčių skolos mokėjimo sustabdymui. Periodiškai išskaitoma suma skolininko prašymu gali būti sumažinta, jeigu skolininko mokėjimo galimybės žymiai pablogėja dėl didelių išlaidų sveikatos priežiūrai, darbo netekimo ar kitų priežasčių. Tam tikromis sąlygomis gali būti atidėtas (iki 6 mėnesių) išskaitymas iš darbo užmokesčio skolininkui, kuris naujai įsidarbina po daugiau kaip metus trukusio bedarbystės laikotarpio⁶⁴.

Suomijos nacionalinė vykdymo institucija yra įstatymu nustatytas vykdymo funkcijas nepriklausomai atliekanti įstaiga prie Teisingumo ministerijos⁶⁵, o antstoliai veikia kaip valstybės pareigūnai⁶⁶. Už vykdymo paslaugas mokama valstybei, ši prievolė tenka ir skolininkui, ir kreditoriui. Skolininkas moka tam tikrą rinkliavą (*scheduled fee*), susietą su išieškotomis ir jo mokamomis, gražinant skolą, sumomis (priklausomai nuo mokamos sumos dydžio, mokestis svyruoja nuo 2,5 EUR iki 210 EUR). Išieškotojui reikia mokėti tam tikrą išmokėjimo rinkliavą (*disbursement fee*) nuo jam perduodamos išieškotos sumos (1,45 proc., bet ne daugiau kaip 5000 EUR), tačiau kai kuriais atvejais (pavyzdžiui, kai išieškomas nusikaltimu padarytos žalos atlyginimas), ji nerenkama⁶⁷. Taip pat turi būti atlygintos vykdymo išlaidos (vykdymo institucijos faktinės išlaidos, patirtos vykdymo procese). Jeigu šių išlaidų negalima kompensuoti iš skolininko lėšų, prievolė tenka išieškotojui⁶⁸.

<https://www.ulosottolaitos.fi/en/index/informationonenforcement/informationfordebtors/whatcanbegarnishedordistrained/payandrecurringincome.html#>

⁶² National Enforcement Authority Finland. Calculation of the garnished amount:

<https://www.ulosottolaitos.fi/en/index/informationonenforcement/informationfordebtors/calculationofthegarnishedamount.html#>

⁶³ Ulosottokaari: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070705>

⁶⁴ National Enforcement Authority Finland. Deferral or restriction of garnishment and payment-free months:

<https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/en/index/unnamed3/enforcement/relieffromgarnishment.html>

⁶⁵ National Enforcement Authority Finland. About National Enforcement Authority Finland:

<https://www.ulosottolaitos.fi/en/index/nationalenforcementauthorityfinland.html#>

⁶⁶ European e-Justice. How to enforce a court decision – Finland:

https://e-justice.europa.eu/content_procedures_for_enforcing_a_judgment-52-fi-maximizeMS_EJN-en.do?member=1#tocHeader1

⁶⁷ National Enforcement Authority Finland. Enforcement fees:

<https://www.ulosottolaitos.fi/en/index/informationonenforcement/enforcementfees.html#>

⁶⁸ EU Enforcement Atlas. Finland, p.43:

<https://www.enforcementatlas.eu/wp-content/uploads/2021/07/eu-enforcement-atlas-finland-report.pdf>

Švedija

Išieškojimas galimas, *inter alia*, iš darbo užmokesčio, kitokio atlyginimo už darbą, atlygio, susijusio su patentais ar autorių teisėmis, pensijų, išmokų tėvams, ligos, nedarbo išmokų ir kt. (Vykdymo kodekso⁶⁹ 7 sk. 1 str.). Tačiau išieškojimas negalimas iš neįgalumo išmokų, pajamų, kurios gautos dirbant pataisos įstaigose, kai kurių socialinės paramos išmokų, natūrinio pobūdžio kompensacijų ir kt.⁷⁰

Vykdamas išieškojimą iš darbo užmokesčio ar kitų periodinių pajamų, turi būti nustatyta suma (šved. *förbehållsbeloppet*), kuri iš konkretaus skolininko negali būti išieškoma ir turi likti skolininko bei jo šeimos pragyvenimui. Ši suma nustatoma sudedant vadinamąją normaliąją sumą (*normalbelopp*)⁷¹ ir skolininko išlaidų būstui sumą. Be to, kai kurioms reikmėms skirtos išlaidos (pavyzdžiui, išlaidos vaistams ir vizitams pas gydytoją ar vaikų priežiūrai) taip pat gali būti pridėtos ir padidinti *förbehållsbeloppet*⁷².

Normalioji suma nustatoma pagal Vykdymo kodekso 7 skyriaus 5 straipsnio nuostatas ir kasmet indeksuojama pagal kainų lygio šalyje pokyčius. 2023 m. taikomi tokie *normalbelopp* dydžiai (SEK per mėnesį):

- 5 717 viengungiui suaugusiam asmeniui;
- 9 445 sutuoktiniams (parteriams);
- 3 055 vaikui nuo 0 iki 6 metų;
- 3 667 vaikui nuo 7 iki 10 metų;
- 4 279 vaikui nuo 11 iki 14 metų;
- 4 889 vaikui nuo 15 metų⁷³.

Skolininkas gali prašyti sustabdyti vykdymą, jeigu atsiranda aplinkybių, dėl kurių vykdymas būtų itin apsunkintas arba neįmanomas, pavyzdžiui, kai skolininkas sunkiai suserga, liga nėra chroniška, o susirgimas yra patvirtintas medicinos įstaigos išduotais dokumentais. Prašymas savaime neįpareigoja antstolių sustabdyti vykdymą. Jie savo nuožiūra sprendžia dėl sustabdymo trukmės⁷⁴.

Vykdymo institucija (šved. *Kronofogden*) yra vyriausybė agentūra⁷⁵. Vykdymo procese jos patirtos išlaidos kompensuojamos mokant pagal vyriausybės nustatytus tarifus. Paprastai išieškotojas, kuris kreipiasi į Vykdymo instituciją, turi iš karto sumokėti jai tam tikrą sumą (pavyzdžiui, kreipiantis dėl teismo sprendimo vykdymo, reikia mokėti 600 SEK), kuri vėliau gali būti išieškota iš skolininko. Kai kuriais atvejais, kreipiantis į Vykdymo instituciją, mokėti nereikia (pavyzdžiui, kai vykdomas sprendimas dėl vaiko išlaikymo). Jeigu kreipiantis dėl vykdymo sumokėta suma nekompensuoja faktinių vykdymo išlaidų, jos kompensuojamos skolininko sąskaita, o jei tokios galimybės nėra – ieškovo sąskaita⁷⁶.

⁶⁹ *Utsökningsbalk (1981:774)*:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/utsokningsbalk-1981774_sfs-1981-774#K7

⁷⁰ *EU Enforcement Atlas. Sweden*, p. 24:

<https://www.enforcementatlas.eu/wp-content/uploads/2021/07/eu-enforcement-atlas-sweden-report.pdf>

⁷¹ Tai yra suma, kuri turėtų būti pakankama padengti normalias skolininko išlaidas maistui, drabužiams, higienai, telefonui, draudimui ir kt.

⁷² *Kronofogden. Vad du får behålla i en löneutmätning*:

<https://kronofogden.se/nagon-har-ett-krav-mot-dig/kravet-ar-faststallt---du-ska-betala-eller-gora-nagot/du-foretaget-kan-inte-betala/vad-du-far-behalla-i-en-loneutmattning>

⁷³ *Kronofogden. Normalbelopp för nästa år klara*:

<https://kronofogden.se/om-kronofogden/nyheter-och-press/nyheter/2022-11-28-normalbelopp-for-nasta-ar-klara>

⁷⁴ *EU Enforcement Atlas. Sweden*, p. 13.

⁷⁵ *Kronofogden. About us*: <https://kronofogden.se/other-languages/english-engelska/about-us>

⁷⁶ *Kronofogden. Fees charged by the Enforcement Authority*:

<https://kronofogden.se/other-languages/english-engelska/want-to-get-paid/fees-charged-by-the-enforcement-authority>
EU Enforcement Atlas. Sweden, p.28.

Vokietija

Skolų išieškojimą iš darbo pajamų reglamentuoja Civilinio proceso kodeksas⁷⁷. Pagal Kodekso 850 straipsnį darbo pajamomis laikomas darbo užmokestis, pensijos ir panašios po laikino ar pastovaus pasitraukimo iš tarnybos ar darbo santykių gaunamos nuolatinės pajamos, taip pat įvairaus pobūdžio atlygiai ar kompensacijos, visiškai ar iš dalies susiję su skolininko darbine veikla. Iš piniginių darbo pajamų išieškoma pagal Kodekso 850a–850i straipsnių nuostatas.

Kodekso 850a straipsnyje nustatyta, jog išieškojimas nenukreipiamas į pusę tų darbo pajamų, kurios gautos už viršvalandinį darbą, taip pat į papildomai gautas pajamas, tai yra, premijas ar išmokas specialiomis progomis, dienpinigius, komandiruočių pinigius, išmokas už pavojingą darbą, kalėdines premijas (iš dalies), santuokos ir vaiko gimimo išmokas, vaiko auginimo išmokas, paramą studijoms, pašalpas našliams ir mirties atveju, susijusias su darbo ar tarnybos santykiais, taip pat į neregio pašalpą. Paprastai neišieškoma ir iš išmokų, mokamų dėl kūno sužalojimo ar padarytos žalos sveikatai, pagal įstatymą mokamų išlaikymo išmokų, periodinių pajamų, gaunamų iš fondų ar iš trečiųjų asmenų kaip globos ar dosnumo išraiška, taip pat iš periodiškai gaunamų sumų iš našlių, našlaičių, tarpusavio pagalbos fondų, išmokų pagal gyvybės draudimo sutartis, neviršijančių 5 400 EUR (850b str.). Išieškojimas iš Kodekso 850b straipsnyje nurodytų pajamų galimas tik atskirais pateisinamais atvejais, jei viso įsiskolinimo negalima padengti išieškant iš skolininko kilnojamojo turto.

Kodekso 850c straipsnyje yra nustatytas tam tikras darbo pajamų, į kurias negali būti nukreiptas išieškojimas, dydis (tai yra darbo pajamų dalis, kuri bet kuriuo atveju paliekama skolininko pragyvenimui). Šis dydis, atsižvelgiant į mokėjimo periodiškumą, negali būti didesnis kaip 1 178,59 EUR per mėnesį, 271,24 EUR per savaitę ir 54,25 EUR per dieną. Jeigu pagal įstatymą skolininkas privalo suteikti išlaikymą sutuoktiniui, buvusiam sutuoktiniui, partneriui, buvusiam partneriui, giminaičiui arba vienam iš tėvų, pajamų, į kurias nenukreipiamas išieškojimas, dydis didinamas: už pirmą išlaikomą asmenį pridedama 443,57 EUR per mėnesį, 102,08 EUR per savaitę ir 20,42 EUR per dieną, už kiekvieną kitą išlaikomą asmenį (nuo antro iki penkto) – po 247,12 EUR per mėnesį, 56,87 EUR per savaitę ir 11,37 EUR per dieną. Be to, kai skolininko darbo pajamos viršija dydį, į kurį nenukreipiamas išieškojimas, neišieškoma ir iš tam tikros to paviršio dalies, kurios dydis taip pat priklauso nuo skolininko išlaikomų asmenų skaičiaus.

Kai išieškomas pagal įstatymą priklausantis išlaikymas (esamo ar buvusio sutuoktinio, esamo ar buvusio partnerio, giminaičio arba vieno iš tėvų), gali būti išieškoma (su tam tikrais ribojimais) ir iš kai kurių pajamų, į kurias pagal Kodekso 850a straipsnį išieškojimas nenukreipiamas (pavyzdžiui, pusė pajamų už viršvalandinį darbą ar išmokos specialiomis progomis ir kt.) (850d str.).

Skaičiuojant darbo pajamas išieškojimo tikslais, įtraukiamos tik neto pajamos (pajamos po mokesčių ir socialinio ar sveikatos draudimo įmokų) (850e str.).

Teismas skolininko prašymu gali jam palikti dalį išieškotinių darbo pajamų, jei skolininkas įrodo, jog pritaikius Kodekso 850c straipsnyje neišieškomų pajamų dydžius, jis ir jo išlaikomi asmenys neturės būtiniausių pragyvenimo sąlygų (jos apibrėžtos Socialiniame kodekse), jei tai pateisinama ypatingais skolininko asmeniniais ir profesiniais poreikiais bei ypatinga jam tenkančių įstatyminių išlaikymo prievolių apimtimi (pavyzdžiui, yra itin daug išlaikomų asmenų) ir neprieštarauja esminiems kreditoriaus interesams. Kai priverstinai išieškoma pagal reikalavimą, kilusį dėl skolininko tyčinio delikto, teismas kreditoriaus prašymu gali nuspręsti, kad pajamų dalis, į kurią nukreipiamas išieškojimas, bus nustatoma netaikant Kodekso 850c įtvirtintų ribų, tačiau skolininkui vis tiek turi būti paliekama tiek lėšų, kiek reikia jo būtinoms pragyvenimo išlaidoms ir įstatyminių išlaikymo prievolių vykdymui (850f str.).

Antstoliai arba teismo vykdytojai (vok. *Gerichtsvollzieher*) Vokietijoje yra valstybės pareigūnai, savo funkcijas vykdydami pagal federalinius ir žemių įstatymus, už jų paslaugas mokama

⁷⁷ *Zivilprozessordnung*: <https://www.gesetze-im-internet.de/zpo/>

į žemių išdus⁷⁸. Antstolių apmokėjimo įstatymo⁷⁹ 1 straipsnyje nurodyta, kad apmokamos antstolių išlaidos, o taip pat taikomos rinkliavos už jų atliekamus veiksmus. Konkretūs išlaidų kompensavimo ir rinkliavų dydžiai nurodyti šio įstatymo priede.

Parengė
Informacijos ir komunikacijos departamento
Tyrimų skyriaus
vyresnysis patarėjas Vidmantas Punelis
Tel. (8 5) 239 6186, el. p. vidmantas.punelis@lrs.lt

Vyriausiasis specialistas Šarūnas Legatas
Tel. (8 5) 239 6174, el. p. sarunas.legatas@lrs.lt

*Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą. Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.
© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2023*

⁷⁸ *EU Enforcement Atlas. Germany*, p. 41:

<https://www.enforcementatlas.eu/wp-content/uploads/2021/07/eu-enforcement-atlas-germany-report.pdf>

⁷⁹ *Gesetz über Kosten der Gerichtsvollzieher (GvKostG)*:

<https://www.gesetze-im-internet.de/gvkostg/BJNR062310001.html>